

להצלחת עם
ישראל ולזכות
משפחת סעדיה
ה"ו

עלו שבועי להכנת פרשת השבוע

מפטירים "שמעו דבר"

פרשת מטות - מסעי

גיליון מספר 84

פרשת מטות פרק ל'

פרשת נדרים - משה רבנו מכנס את הנשיאים, ופורס בפניהם את דיני הנדר והשבועה, על מנת שילמדום לכל בני ישראל.

בבסיס העניין עומד הציווי "לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה". אדם שהתחייב בלשון נדר או שבועה, חייב לקיים את התחייבותו אחרת חילל את דבריו.

בת צעירה בהיותה בבית אביה, תלוי נדרה בהסכמת אביה. כאשר היא בוגרת ונשאת, תלוי נדרה בהסכמת בעלה. כאשר אלה אינם מסכימים למחויבות שקיבלה על עצמה, באפשרותם להתיר את הנדר.

פרק לא'

נקמת משה במדיין - בפרשה הקודמת, פרשת פינחס, סימנה התורה את בני מדיין כאויבים לישראל משום שההטיאו את ישראל. עתה מצווה ה' את משה, לפני מותו, לנקום את נקמת ישראל במדיינים ואפילו שגם מואב היו שותפים, לא נצטוונו להילחם בהם משתי סיבות: א. מואב פעלו מחד ומדיין משנאה. ב. מעמון ומואב עתידות לצאת רות המואבייה ונעמה העמונית שהתגירו, ומהן יצאה שושלת מלכי יהודה עד משיח צדקנו.

משה רבנו מגייס אנשי צבא מבני ישראל, אלף איש משבט, סך-הכול שניים עשר אלף חיילים. בראש הכוח עומד פנחס בן אלעזר הכהן, הלוקח עמו אל הקרב את ארון הברית, את ציץ הקודש של הכהן הגדול ואת חצוצרות התרועה. עם ישראל מנצח בקרב את מדיין, שורף

את עריהם, הורג את כל הזכרים, את חמשת מלכי מדיין ואת בלעם הרשע. את הנשים והילדים, ואת כל רכושם אוספים הלוחמים ומביאים אל מחנה ישראל.

משה קוצף על מפקדי הצבא - משה קוצף על מפקדי הצבא שהביאו את בנות מדיין, אותן שההטיאו את בני ישראל, אל המחנה. לכן מצווה משה להרוג את כל הנשים הבוגרות וכן את כל הזכרים. הוא מצווה גם על הלוחמים להיטהר טרם כניסתם למחנה, בגלל שנטמאו מהרוגי הקרב.

אלעזר הכהן ממשיך ומפרט בפני הלוחמים את דיני הטהרה המחייבים ברכושם של המדיינים עובדי-הכוכבים. את המתכות יש ללבן באש, ואת החומרים שאינם מלובנים באש יש לטבול במקווה. רק אחר-כך יהיה מותר להשתמש בכלים ובחפצים משלל המדיינים.

חלוקת השלל ומתן התרומות - הקב"ה מצווה את משה לספור ולהעריך את השלל שנלקח מהמדיינים. ה' גם קובע את דרך החלוקה של השלל: מחצית ללוחמים, והמחצית האחרת לכל העם. מן הלוחמים יש לקחת אחד מחמש מאות (2 פרומיל) כמכס עבור הכהנים, ומן העם אחד מחמישים (2 אחוז) כמכס ללויים. התורה מפרטת באריכות את פריטי השלל ומניינם ואת המכס שהופרש מהם לכהנים וללויים.

בתום החלוקה, ניגשים אנשי הצבא למשה, ומביעים את רצונם למסור את כל תכשיטי הכסף והזהב שבזו כתרומה לה'. קורבנם זה, הוא אות תודה לה', על כך שכל הלוחמים שבו בשלום למחנה ואיש מהם לא נפגע במלחמה. משה ואלעזר מקבלים יוזמה זו בברכה, ומביאים את כל תרומת התכשיטים לאוהל מועד, שם יהיו

למשמרת ולזיכרון לסיפור הנס והתרומה שבאה בעקבותיו.

פרק לב'

נחלת שבטי גד, ראובן ומחצית ממנשה - לשבט גד וראובן, שלהם צאן רב, פונים למשה, ומבקשים לנחול את השטחים שכבשו מסיחון ועוג, מקום עתיר במרעה. משה גער בהם, על שעם ישראל ילחמו בגוים והם ישבו כאן במנוחה. מעבר לכך, בעצם הבקשה הם מחלישים את המוטיבציה של ישראל לנחל את הארץ. הוא חוזר ופורס בפניהם את פרשת המרגלים, שהניאו את לב העם מלהיכנס לארץ ונענשו על כך קשות. משה מקביל את מבוקשם לחטא המרגלים.

נציגי השבטים מבהירים למשה כי אין זו חלילה כוונתם. אדרבא, הם מתחייבים לעבור חלוצים לפני מחנה ישראל במסע כיבוש ארץ ישראל. משה מתרשם מכנות דבריהם ומציב בפניהם הסכם מותנה: אם יעברו את הירדן להילחם עם אחיהם, ינחלו את מבוקשם, ואם לאו לא יקבלו את הנחלה. הוא מוסר את הדברים ליהושע בן-נון תלמידו, המנהיג שעומד להכניס את העם לארץ.

בהנחיית משה מקימים בני השבטים גד וראובן ואיתם חצי שבט מנשה, ערים לנשיהם ילדיהם וצאנם, כשהם עצמם עושים את ההכנות לחציית הירדן כחלוצים לפני העם.

פרשת מסעי פרק לג'

סיכום מסעות בני ישראל במדבר - פרשת מסעי, המהוברת השנה עם פרשת מטות, מסיימת את ספר במדבר, הרביעי מחמשת חומשי תורה.

זמני כניסת ויציאת שבת
הדלקת נרות: 19:29
צאת שבת: 20:20
צאת שבת ר"ת: 21:14
* הזמנים לפי לוח 'אור החיים'
תל - אביב

לעילוי נשמת
מורים מורטזה בן
שרה, זינט בת
מרים

רבי מאיר הלוי
מאפטא -
ה'תקפ"ז

רבי יוסף אבוחצירא
- רב העיר יבנה
רבי יצחק קוליץ

רבי אהרון ברכיה
ממודינא, מח"ס
מעבר יבוק

התורה מונה את ארבעים ושניים המסעות והחניות שעברו על בני ישראל בארבעים שנות נדודיהם במדבר. החל מיציאתם מרעמסס שבמצרים בחמשה עשר לחודש ניסן, בהשאירם את המצריים לקבור את מתי בכוריהם, ועד לחנייתם על הירדן בערבות מואב.

במניין המסעות, מוצאת התורה לנכון להזכיר רק אירוע אחד: מיתת אהרון בשנה הארבעים לצאתם מארץ מצרים, בראש חודש אב, והוא בן 123 שנה. התורה גם מציינת ברמז, כי בעקבות מותו של אהרון, מחליט עמלק לנצל את מותו של הצדיק לניסיון להביס את עם ישראל בקרב.

לפנות את הארץ מזרים ומאלילים - הקב"ה מצווה את משה להעביר לבני ישראל מסר חשוב, ערב הכניסה לארץ: כדי לחיות בארץ בשלווה ולהתנחל בה לבטח, יש לגרש את כל האויבים ולהשמיד את אליליהם. אם הדבר לא יתבצע בשלמות, יהיו הנשארים ברבות הימים לאויבים המצרים לישראל, וכמו שחשבת לגרש אתם - אגרש אתכם בגלל שלא גירשתם אותם!"

פרק לד'

גבולות הארץ המובטחת - ה' מפרט בפני משה את גבולות הארץ על-פיהם יש לנהל את מסע

שיש להקצות - שלוש בעבר הירדן המזרחי, ושלוש נוספות בארץ ישראל המערבית. משהגיע ההורג בשגגה אל ערים אלו, אסור לגואל הדם לנקום בו ולהורגו. הנמלט יוכל לחזור לעירו בבטחה, רק לאחר מותו של הכהן הגדול של אותו הדור. יציאה מהעיר טרם עת, מאפשרת לגואל הדם להורגו. בין הדברים מפרטת התורה כמה מהדינים הקובעים את סוג הפשע במקרה של הריגה, וכמה מהכללים להרשעת הרוצח.

פרק לו'

בנות צלופחד - נישואין בתוך השבט - לאחר שנפסק, כזכור לנו מפרשת פינחס, כי בנות צלופחד זכאיות לנחלה, בהיותן בנות למשפחה ללא בנים, באים בני השבט וטוענים לפני משה. לטענתם, נישואי הבנות עם גברים משבט אחר, יעבירו את נחלת הבנות שהיא חלק מנחלת השבט, לשבט אחר. משה מקבל את הטענה וקובע, כי בנות צלופחד, כמו בנות אחרות במצב דומה, יינשאו לטוב בעיניהם - אך רק מבני השבט שלהם. זאת כדי לא להסב נחלה משבט אחד לאחר. ואכן נישאו בנות צלופחד לבני דודיהם מבני השבט.

את כל אלה יראו

פרק לה'

נחלת שבט לוי - הלויים אינם נוחלים חלק בארץ כשאר השבטים. נחלתם אינה כוללת שטחי מרעה והקלאות כיוון שעיסוקם רק בעבודת המקדש ובלמוד התורה. לכן ינחלו במגרשים אשר יוקצו סביב כל אחת מערי ישראל, וכן בארבעים ושמונה ערי מגורים נוספים, מתוכם שש ערים המשמשות מקלט להורגים בשגגה, כפי שהתורה מלמדת בהמשך.

ערי המקלט - התורה עושה אבחנה בין רוצח בכוונה תחילה, שעליו לעמוד לדין, ובמקרה של הרשעה דינו מיתה, לבין הורג בשגגה. השוגג אינו מחויב בדין, אך מותר לקרובו של הנהרג לנקום בו ולהורגו. כדי להינצל מנקמה זו, יכול ההורג בשגגה לנוס אל אחת משש ערי המקלט

מילתא דבריחותא

ז שני ערבים עלו לרכבת והבחינו בשני ישראלים. שאלו הערבים: למה אתם עולים לרכבת, בכרטיס אחד ואנחנו בשני כרטיסים? ענו הישראלים: מפני שאתם חמורים ואלו אנחנו יהודים חכמים. תמהו הערבים: יבוא כרטיסן נראה מה תעשו. הגיע כרטיסן. שני הישראלים רצו לשירותים אחד. הכרטיסן דפק על הדלת. הישראלים שלפו כרטיס אחד. הכרטיסן חשב שיש רק איש אחד. נקב את הכרטיס והחזיר אותו לעבר היד המושטת. הגיבו הערבים: בחזור אף אנו, ננהג כמותכם. אמרו הישראלים: אם אתם תשתמשו בכרטיס אחד בלבד, אנחנו לא נשתמש בכרטיס בכלל. הערבים התפלאו: הכיצד? הביטו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. והנה בחזור הופיע הכרטיסן, ברוב פאר והדר. שני הערבים נכנסו לשירותים ונסגרו בפנים. שני הישראלים, הקישו בדלת. הערבים שלפו את הכרטיס. הישראלים נטלו את הכרטיס והתחבאו בשירותים אחר...

חדש!!! עכשיו העלון 'סעדיה גאון' גם בדיגיטל. ניתן למצוא את העלון באתר דרשו ובאתר גליונות וכן ניתן להצטרף לרשימת המצטרפים לקבלת העלון במייל
saadiagaonahadash@gmail.com

